

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

ІННОВАТИКА У ВИХОВАННІ

Збірник наукових праць

Випуск 21

Засновано у 2015 році

Рівне – 2025

УДК 37 : 005.591.61 -66
I – 66

Інноватика у вихованні: зб. наук. пр. Вип.21. / М-во освіти і науки України, Рівнен. держ. гуманіт.ун-т; упоряд.:О. Б. Петренко; ред. кол.: О. Б. Петренко, К. М. Павелків, Т. С. Ціпан та ін. Рівне: РДГУ, 2025. 218 с.

До збірника увійшли наукові праці з теорії і методики освіти та виховання. У наукових розвідках представлено різновекторність сучасних підходів до змісту, форм і технологій освітнього процесу, починаючи від дошкілля і завершуючи вищою школою.

Наказом Міністерства освіти і науки України № 409 від 17.03.2020 р. збірник наукових праць РДГУ «Інноватика у вихованні» включений до Переліку наукових фахових видань України у категорію «Б» у галузі педагогічних наук (спеціальності – 011, 014, 015).

Фаховий збірник наукових праць РДГУ «Інноватика у вихованні» індексується міжнародною наукометричною базою даних Index Copernicus International: <https://journals.indexcopernicus.com/search/details?id=48435>

Редакційна колегія

Головний редактор: **Петренко Оксана Борисівна**, доктор педагогічних наук, професор, проректор з інноваційної діяльності і міжнародного співробітництва Рівненського державного гуманітарного університету;

Заступник головного редактора: **Павелків Катерина Миколаївна**, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри іноземних мов Рівненського державного гуманітарного університету;

Відповідальний секретар: **Ціпан Тетяна Степанівна**, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету.

Члени редколегії:

Androszczuk Irena (Андрощук І. М.), доктор габілітований, професор, професор кафедри Педагогіки праці та андрагогіки Академії педагогіки спеціальної імені Марії Гжегожевської у Варшаві (Республіка Польща);

Дичківська І. М., доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри дошкільної педагогіки і психології та спеціальної освіти імені проф. Т. І. Поніманської Рівненського державного гуманітарного університету;

Gluchman Vasil, PhD, професор філософії та етики факультету мистецтв Пряшівського університету (Словаччина);

Грицай Н. Б., доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри природничих наук з методиками навчання Рівненського державного гуманітарного університету;

Ковальчук О. С., доктор педагогічних наук, професор, провідний науковий співробітник Національного університету харчових технологій, Українська наукова діаспора у Франції (Франція-Україна);

Кравченко О. О., доктор педагогічних наук, професор, декан факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Pelek Yurii, доктор габілітований, професор, професор кафедри досліджень школи і медіа факультету педагогіки і філософії Жешувського університету (Республіка Польща);

Pobirchenko Natalia (Побірченко Н. С.), доктор габілітований, професор, професор надзвичайний на факультеті суспільних та гуманітарних наук Державного вищого навчального закладу імені Вітелона в Легніці (Республіка Польща);

Пустовіт Г. П., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету;

Савчук Б. П., доктор історичних наук, професор, професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту ім. Б. Ступарика Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника;

Sieradzka-Baziur Bożena (Сєрадзька-Базюр Б.), доктор габілітований, професор, проректор з наукової роботи і освітніх програм, Академія «Ігнатіанум» у м. Кракові (Республіка Польща);

Сойчук Р. Л., доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри педагогіки початкової, інклюзивної та вищої освіти Рівненського державного гуманітарного університету;

Sirojć Zdzisław (Сіройц Здзіслав), доктор габілітований соціальних наук в галузі педагогіка, професор, професор кафедри педагогіки Інституту педагогіки і психології Вищої школи менеджменту у Варшаві (Республіка Польща);

Баліка Л. М., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету;

Бричок С. Б., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки початкової, інклюзивної та вищої освіти Рівненського державного гуманітарного університету;

Skubisz Jolanta (Скубіш Йоланта), кандидат соціальних наук в галузі педагогіки, ад'юнкт відділу педагогіки і психології Академії гуманітарно-економічної в м. Лодзь, член групи соціальної педагогіки в Комітеті педагогічних наук Польської академії наук у Варшаві (Республіка Польща);

Остапчук Н. О., кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри інформаційно-комунікаційних технологій та методики викладання інформатики Рівненського державного гуманітарного університету;

Петренко С. В., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри інформаційних технологій та моделювання Рівненського державного гуманітарного університету;

Rebisz Sławomir, доктор освітнього менеджменту, доцент, доцент кафедри досліджень школи і медіа факультету педагогіки і філософії, Жешувський університет (Польща);

Шліхта Г. О., доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри цифрових технологій та методики навчання інформатики Рівненського державного гуманітарного університету.

Упорядники: проф. Петренко О. Б., доц. Ціпан Т. С., доц. Баліка Л. М., Баляр А. А.
Науково-бібліографічне редагування: наукова бібліотека РДГУ.

Друкується за рішенням Вченої ради РДГУ (протокол № 6 від 29 травня 2025 р.).

Редакційна колегія не завжди поділяє точку зору авторів.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2025

ЗМІСТ

Петренко О., Пустовіт Г., Баліка Л. Загальна і професійна складові освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії: досвід і перспективи	5
Пустовіт Г., Саранчук Д. Проблеми міждисциплінарної інтеграції фахової підготовки майбутніх фармацевтів у закладах вищої медичної освіти	22
Лісова С., Дупак Н. Формування професійних компетентностей майбутніх учителів технологій у процесі застосування моделі змішаного навчання в системі вищої освіти	32
Mykhalchuk N., Ivashkevych E., Karlova T., Bihunov D. Argumentative and scientific discourse and their innovative implementation into studying english in higher school	42
Skubisz J. Wpływ mediów społecznościowych na (nie)bezpieczeństwo pedagogiczne	54
Ваклюк А., Шалівська Ю., Поліщук І. Педагогічні підходи до виховання емпатії в учнів як базової якості міжособистісних взаємин в освітньому просторі	65
Вєтрова І., Потапчук С. Труднощі впровадження навчальної автономії на уроці англійської мови в українських школах	75
Вільхова О., Рагуліна М. Професійна майстерність вихователя у процесі формування мистецько-творчої компетентності дітей дошкільного віку	86
Гринькова Н., Стельмашук Ж. Педагогічні умови формування емоційно-естетичної компетентності майбутнього вчителя початкових класів	96
Гудовсек О. Педагогічна підготовка фахівців мистецького профілю: системний підхід	103
Moroz L., Kovaliuk V., Michuda N., Kralia I. Modern requirements for language education	115
Петренко І. Основні інтернет-ресурси забезпечення організації виховної роботи в НУШ	123
Петренко С. Методологія та логіка експериментальної роботи з вивчення рівня сформованості професійної компетентності ІТ-фахівців	133
Романюк С., Трофімчук В. Особливості навчання термінології на заняттях іноземної мови на немовних спеціальностях закладів вищої освіти	142
Сілков В., Сілкова Е. Формування почуття патріотизму та любові до Батьківщини з допомогою текстових задач НУШ	149
Троценко В., Сембрат С., Кривенко Ю., Кривенко Р. Рухливі ігри з елементами спортивних ігор в системі підготовки майбутнього вчителя фізичної культури	160
Fedoryshyn O., Stanislavchuk N. HEARING VS LISTENING “We are interested in others when they are interested in us” Publilius Syrus, Roman poet	171
Ціпан Т. Батьківський контроль як ефективний засіб формування в дітей молодшого шкільного віку культури безпечної поведінки в інтернет-просторі	182
Доробки молодих науковців	
Капральцев Д. Роль творчого потенціалу у підготовці майбутніх бакалаврів образотворчого мистецтва, декоративно-прикладного мистецтва, реставрації	192
Люд Шаньянь. Експериментальне дослідження сформованості іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців музичного мистецтва в умовах інтернаціоналізованого освітнього простору	202

Тетяна ЦІПАН

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії і методики виховання
Рівненського державного гуманітарного університету,
м. Рівне, Україна
ORCID: 0000-0002-1356-2825
e-mail: 23ttss22@ukr.net

БАТЬКІВСЬКИЙ КОНТРОЛЬ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ В ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ КУЛЬТУРИ БЕЗПЕЧНОЇ ПОВЕДІНКИ В ІНТЕРНЕТ-ПРОСТОРІ

Анотація. Стаття розкриває сучасну проблему організації батьківського контролю за формуванням у дітей молодшого шкільного віку безпечної поведінки в інтернет-просторі. Зазначено, що з одного боку інтернет-простір розширює можливості для успішної соціалізації дитини, розвитку її інтересів, потреб і вподобань, культури спілкування, а з іншого – сприяє виникненню ризиків до прояву девіантної поведінки.

Вирізнено ознаки, які вказують на несформованість у дітей молодшого шкільного віку культури безпечної поведінки в інтернет-просторі. Актуалізовано потребу в активізації батьківського контролю над перебуванням дітей в інтернет-просторі, стимулюванні їх до активної участі у реальному житті.

Узагальнено, що батьківський контроль – це інструмент, призначений для обмеження доступу дітей молодшого шкільного віку до контенту, який не відповідає їхньому віку. Він допомагає батькам контролювати онлайн-активність дитини і регулювати час її перебування в Інтернеті, обмежувати доступ до додатків та ігор, які містять невідповідний віку дитини контент; встановлювати правила користування Інтернетом і додатками тощо. Представлено програмне забезпечення для батьківського контролю, яке дозволяє відстежувати активність дітей на пристроях.

Окреслено напрями роботи закладу освіти з оволодіння батьками елементами захисту дітей молодшого шкільного віку від небезпечного контенту.

Ключові слова: батьківський контроль, діти молодшого шкільного віку, небезпечний контент, програмне забезпечення для батьківського контролю, культура безпечної поведінки, інтернет-простір.

Постановка проблеми. Нині інтернет-простір – важливий елемент сучасного життя. Він відкритий для людей різних вікових категорій, проте дуже популярний серед дітей, підлітків та молоді. Грамотно розроблені та адаптовані до віку дітей застосунки та програми є привабливими освітніми та

розважальними інструментами. Якісні навчальні застосунки поглиблюють її знання про навколишній світ, навчають важливим суспільним цінностям, формують позитивне ставлення до навколишнього світу. Стратегічні ігри допомагають розвинути важливі життєві навички – здатність мислити самостійно, аналізувати та інтерпретувати події, планувати та вирішувати проблеми. Мультиплікаційні герої ігор і мультфільмів стають зразком для наслідування: вони допомагають їм реалізувати бажану, наприклад, оздоровчу, поведінку та діяльність, розвивають просторову уяву та вчать приймати рішення.

Як зазначається в Концепції виховання дітей та молоді в цифровому просторі (2021) «у молодшому шкільному віці починається активне самостійне освоєння та використання таких соціальних мереж, як Instagram, TikTok, Like тощо. Це відбувається за рахунок особливостей самих соціальних мереж та процесів і соціокультурних феноменів, що виникають завдяки їм, зокрема: соціальні мережі дають доступ до миттєвого спілкування попри фізичну віддаленість; соціальні мережі створюють умови для саморепрезентації; відбувається віртуалізація дружби, розширення дружнього кола і формування релевантних віртуальних спільнот, не обмежених фізичним простором. Саме в соціальних мережах виникають і розвиваються цифрові феномени за участі дітей, які надалі набувають значного суспільного резонансу. Це створення провокаційного контенту, челенджів та деструктивних флешмобів, які з віртуального простору продовжуються в реальному повсякденні. Передумовою їхнього виникнення є специфіка популярності в соціальних мережах, яка залежить від кількості підписників, динаміки її збільшення і можливості її монетизації. Це сприяє створенню молодшими школярами контенту, що подібний за ступенем провокативності до того, який є популярним у дорослої аудиторії і веде до збільшення кількості підписників» (Концепція виховання дітей та молоді в цифровому просторі, 2021).

Тому діти молодшого шкільного віку потребують допомоги в оволодінні культурою безпечної поведінки безпечний поведінці в інтернет-просторі. Вагома роль у цьому відводиться батькам. І хоча «87% батьків вважають, що саме вони повинні навчати дітей правилам безпечного користування мобільним Інтернетом, проте лише у 18% випадків батьки лише перевіряють, які сайти відвідувала дитина. Батьки не повністю усвідомлюють потенційну небезпеку, яка може очікувати дітей в кіберпросторі, але впевнені, що гра в Інтернеті набагато безпечніша, ніж гра на вулиці» (Безпечне користування сучасними інформаційно-комунікативними технологіями: методичні рекомендації, 2010).

Аналіз останніх досліджень з проблеми. Проблема формування безпечної поведінки дітей в інтернет-просторі перебуває в полі зору державних органів влади і окреслена в Законах України «Про світ», «Про повну загальну середню освіту», «Про охорону дитинства», Національній економічній стратегії на період до 2030 року; Конвенції про кіберзлочинність, Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року, Концепції виховання дітей

та молоді в цифровому просторі, проєкті Концепції цифрової трансформації освіти і науки на період до 2026 року тощо.

Вплив контенту інтернет-простору на формування зростаючої особистості також широко обговорюється в психолого-педагогічній літературі. Наприклад, питання соціалізації дітей в агресивному медіасередовищі висвітлює О. Петрунко; правові аспекти протидії інформаційному насильству над дітьми – Н. Новицька, В. Миколасць та Т. Мацелик; небезпеки та ризики в Інтернеті та необхідність глобального захисту дітей в Інтернеті у своїх наукових дослідженнях розкрила О. Швед; особливості впливу інтернет-мережі на формування особистості молодшого школяра – Я. Липій та Н. Манжелій; проблему профілактики ризикованої поведінки неповнолітніх в інтернет-просторі – Т. Ціпан.

У сучасній психолого-педагогічній літературі наявна низка досліджень, в яких відображені: методологічні основи сімейного виховання – Г. Антоненко, Б. Василенко; моральні аспекти проблеми сімейного виховання – Г. Вовчок, А. Нікітін; теорія і практика соціально-педагогічного супроводу сім'ї – М. Бочарівська, Н. Старосельська, Т. Федяк, П. Черкасова; взаємодія освітніх установ з родиною і членів сім'ї між собою – Т. Алексеєнко, Т. Вовк, П. Півненко, Т. Ціпан.

Проте проблема формування у дітей культури безпечної поведінки в інтернет-просторі засобами батьківського контролю є мало вивченою, тому й потребує детального розгляду.

Мета статті – з'ясувати роль і значення батьківського контролю у формуванні в дітей молодшого шкільного віку культури безпечної поведінки в інтернет-просторі.

Виклад основного матеріалу дослідження. «Безпечна поведінка в цифровому просторі – сукупність дій особистості під час користування Інтернетом, що сприяють задоволенню потреб і водночас запобігають можливості завдання збитків, заподіяних фізичному, психічному, моральному, соціальному благополуччю та (або) майну самої людини та інших людей» (Черних, с.7).

Про несформованість у дітей безпечної поведінки в інтернет-просторі засвідчує: неспроможність дитини контролювати час перебування в Інтернет-просторі і як результат – неправдиві повідомлення дитини про час, проведений в Інтернеті і безуспішні спроби його обмеження з боку батьків, що супроводжується агресивною реакцією дитини; нехтування сімейними та шкільними обов'язками через активність в Інтернеті; виникнення сімейних конфліктів, пов'язаних з Інтернетом; багатогодинна гра в онлайн-ігри; зловживання сайтами соціальних мереж і обмін миттєвими повідомленнями; використання азартних ігор в Інтернеті; використання небезпечного контенту.

Небезпечний контент – це матеріал, який може викликати негативні емоції в користувача або сприяти небезпечній поведінці. Це, зокрема:

порнографічний контент, доступний без будь-яких попереджень, зокрема й так звана дитяча порнографія або матеріали, що зображують сексуальне насильство над дітьми;

демонстрація насильства, фізичних ушкоджень, деформацій тіла (наприклад, фотографії чи відео жертв дорожньо-транспортних пригод, бійок, жорстокого поводження з тваринами тощо);

інформаційний контент, який заохочує до заподіяння самому собі шкоди, ведення нездорового способу життя, або провокує до спілкування з небезпечними людьми – збоченцями, шахраями, гриферами тощо (Безпека дитини в інформаційному просторі);

дискримінаційний контент, що розпалює ворожнечу чи навіть ненависть до різних соціальних груп чи осіб, несе в собі расистський, ненависницький чи релігійний зміст тощо.

Небезпечний контент має різні форми: зображення, відео, тексти або повідомлення користувачів у групах обговорення тощо. Його можна знайти скрізь – на сайтах, форумах і в соціальних мережах. Є випадки, коли творцями небезпечного контенту є самі діти, які демонструють саморуйнівну поведінку, наносять шкоду своєму здоров'ю і заохочують до такої діяльності інших користувачів. Нерідко сам контент діти поширюють електронною поштою (спам) або миттєвими повідомленнями в чаті.

Чати та обмін миттєвими повідомленнями є надзвичайно привабливими для дітей та молоді, оскільки дають їм можливість: контактувати з іншими людьми, налагоджувати міжособистісні стосунки з іншими, а також створювати віртуальну онлайн-особистість, зокрема й таку, яка за своїми характеристиками відрізняється від звичної поведінки. Особливий характер чатів та миттєвих повідомлень як інструментів спілкування означає, що користувачі можуть піддаватися онлайн-грумінгу, актам кібер-залякуванням або контакту з небезпечним вмістом.

Мова чатів і миттєвих повідомлень надзвичайно специфічна. Її вирізняє характерна, сленгова інтернет-лексика, яка у випадку тематичних чатів може бути зрозумілою лише вузькому колу людей. Досить часто вона має форму акронімів (наприклад, LOL (голосно сміються) або OMG (о, Боже мій)). Діти досить часто використовують акроніми, щоб повідомити один одному, що їхні батьки біля комп'ютера, наприклад, PAW (батьки дивляться). Але наявні й такі, які уміщують в собі сексуальний підтекст (Безпека дітей в Інтернеті: попередження, освіта, взаємодія). Щоб орієнтуватися в цьому динамічному просторі, батькам слід знати, що:

чати та обмін миттєвими повідомленнями – це інструменти, які дозволяють дитині швидко та вільно спілкуватися з важливими для неї співрозмовниками. Однак слід попередити дитину, щоб вона не повідомляла в Інтернеті особисту інформацію (наприклад, вік, адресу проживання, кількість членів сім'ї, режим зайнятості батьків на роботі, щоб вона не виконувала бездумно прохання співрозмовників (наприклад, знімати одяг перед веб-камерою);

слід постійно перевіряти, якими функціями користується дитина в чаті та сервісах обміну миттєвими повідомленнями: чи модерується чат, чи є в ньому вікові обмеження, чи дозволяють ці сервіси повідомляти про тривожні ситуації та блокувати агресивних користувачів;

слід переконати дитину у важливості дотримання правил у чатах з віковими обмеженнями. Їх порушення можуть призвести до неприємних, складних і небезпечних ситуацій, які назавжди залишаться в пам'яті дитини;

дитина повинна знати про будь-яке програмне забезпечення батьківського контролю, встановлене на її пристрої. У доступній формі дитині слід пояснити, для чого потрібен цей інструмент.

Простота використання чатів, обмін миттєвими повідомленнями та їх популярність серед дітей означає, що їх слід навчити культурі безпечної поведінки в Інтернеті. Щоб обмежити вплив такого типу матеріалу на дітей, слід використовувати батьківський контроль.

Батьківський контроль – це інструмент, призначений для обмеження доступу дітей до контенту, який не відповідає їхньому віку. Він допомагає батькам контролювати онлайн-активність дитини і регулювати час перебування дитини в Інтернеті, обмежувати доступ до додатків та ігор, які містять невідповідний віку дитини контент; встановлювати правила користування Інтернетом і додатками, а також захищати від небезпек з боку кіберзлочинців або впливу небезпечного контенту.

Батьківський контроль можна здійснювати за допомогою автономних засобів, так званих програм батьківського контролю або функцій (безпечний пошук) пошукової системи Інтернету чи операційної системи, наприклад: «Google Family Link для пристроїв Android та iPhone; «Параметри»/«Екранний час»/«Контент і приватність» для пристроїв iPhone та iPad; «Сімейний доступ» для MacBook, iPhone та iPad; Microsoft Family Safety для комп'ютерів з ОС Windows 10; «Керування профілями» для Netflix; «Батьківський контроль» для Megogo; «Сімейний та батьківський контроль» (Family and Parental) для PlayStation; «Конфіденційність і безпека в інтернеті» (Privacy & online safety) для Xbox; «Сімейний зв'язок» в налаштуваннях профіля неповнолітнього в TikTok; блокувальники реклами (наприклад, AdBlock) в браузері» (Посібник для батьків: батьківські контролі для захисту дитини від онлайн ризиків, 2023, с.12-13).

Функція блокування доступу до веб-сайтів може виконуватися кількома способами. Найперше, батько – адміністратор пристрою має можливість вказати, які категорії веб-сайтів потрібно заблокувати. Залежно від типу програмного забезпечення для батьківського контролю батьки можуть заблокувати такі категорії веб-сайтів: еротичні, образливі, агресивні, насильницькі тощо.

Другий спосіб блокування доступу – це визначити перелік веб-сайтів, які, на думку батьків, не відповідають віку та інтересам дитини, тобто занести їх до так званого «чорного списку». При цьому батьки можуть зазначити, які слова чи фрази потрібно заблокувати. Найвищий рівень безпеки полягає у визначенні доступу лише до веб-сайтів, які на думку батьків є безпечними.

Qustodio – це програмне забезпечення для батьківського контролю, яке дозволяє відстежувати активність дітей на пристроях під керуванням Windows, Android та iOS. Qustodio дозволяє блокувати доступ до веб-сайтів із неприйнятним вмістом, записує всі відвідані веб-сайти, завантажені файли,

онлайн-чати та дозволяє блокувати доступ до програм та ігор, які не відповідають віку дитини. За допомогою Qustodio батьки можуть відстежувати місцезнаходження своєї дитини в режимі реального часу та отримувати повідомлення при спробі отримати доступ до неприйняттого вмісту або коли перевищує встановлені часові обмеження. Функції програми: блокування неприйнятних веб-сайтів, моніторинг онлайн-активності, встановлення часових обмежень, блокування невідповідних ігор і програм, фільтрація вмісту, відстеження місцезнаходження в реальному часі, сповіщення під час спроби отримати доступ до небезпечного вмісту (Програмне забезпечення Qustodio).

Як правило, батьки стежать за тим, як дитина користується телефоном, але цей відсоток зменшується у міру дорослішання дитини. Батьківський контроль на мобільних пристроях містить засоби захисту, властиві функціям цих пристроїв. Завдяки програмі безпеки, якою оснащені планшети, смартфони та GPS-модуль, батьки можуть відстежувати точне місцезнаходження дитини у цю мить та знаходити втрачений чи вкрадений пристрій. Крім того, програма безпеки дозволяє обмежити доступ до вибраних програм, щоб дитина мала доступ, наприклад, лише до ігор і програм, призначених для дітей. Також можна, наприклад, розширити доступ до програм соціальних мереж, заблокувавши доступ до веб-браузера.

Якщо дитина користується планшетом або смартфоном, то на них також повинні бути включені функції батьківського контролю.

Системні пристрої iOS, оснащені системою Apple, мають системний батьківський контроль. Його функціями є: блокування доступу до програм, напр. веб-браузер, iTunes, блокування можливості здійснення покупок, встановлення та видалення програм, обмеження доступу до контенту для дорослих: фільмів, телепередач і музики (Безпечне користування сучасними інформаційно-комунікативними технологіями: методичні рекомендації, 2010).

Найпоширенішим методом контролю є спільне встановлення правил користування телефоном. Важливою у контексті формування культури безпечної поведінки в інтернет-мережі є спільна діяльність в Інтернеті з дитиною. Батьки навчають дітей правилам безпечного користування Інтернетом, пропонують цікаві веб-сайти, адаптовані до віку дитини, а також такі, що можуть становити інтерес чи розвивати здібності. Це також хороший спосіб дізнатися про її коло спілкування в Інтернеті. Батьки мають можливість обладнати пристрої, що підключаються до Інтернету, фільтрами батьківського контролю. Дітей також можна захистити за допомогою відповідних налаштувань інтернет-браузера. Однак слід пам'ятати, що інструменти батьківського захисту не замінюють спілкування з дитиною, а забезпечення онлайн-безпеки не можна зводити лише до тих дій і заходів, які мінімізують наслідки або являють собою лише систему захисту чи моніторингу.

Перелік онлайн-загроз, з якими діти стикаються щодня, великий. Тому закладам освіти слід сприяти підвищенню рівня обізнаності батьків про існуючі та нові загрози в інтернет-мережі, інформувати їх про способи ефективної боротьби з віртуальними ризиками. Важливим при цьому є надання

батькам знань про принципи розумного впровадження технологій у життя дитини та способи реагування на небезпеки.

Виокремлюємо такі напрями роботи закладу освіти з оволодіння батьками елементами захисту дітей від небезпечного контенту:

надання знань про вплив технологій та екранних пристроїв на функціонування та розвиток дітей;

підвищення обізнаності про онлайн-ризики і загрози для дітей, а також знань про способи захисту;

інформування батьків про вікові та часові обмеження у використанні безпечних для дітей сайтів, про підбір повноцінних ігор та програм;

підвищення обізнаності батьків про негативні наслідки використання гаджетів як винагороди або регулятора емоцій (наприклад, коли дитина плаче);

інформування батьків про важливість моніторингу активності дітей в Інтернеті та підтримки їх у використанні Інтернет-ресурсів;

обмін позитивним досвідом батьків у контексті використання дітьми цифрових пристроїв;

формування потреби у постійному моніторингу інтенсивності використання екранного пристрою та активності дитини в Інтернеті;

формування умінь використовувати рейтингові системи при виборі засобів і товарів, призначених для використання дітьми;

поглиблення знань про технічні заходи безпеки, які розширюють батьківський контроль: заохочення захисту домашніх пристроїв за допомогою програм фільтрації або блокування вмісту, програм батьківського контролю, антивірусних програм, програм блокування реклами; переконання батьків у постійному оновленні програмного забезпечення та захисту пристроїв за допомогою унікального надійного пароля, вимкнення функції «автозапуску» на пристроях, якими користується дитина, або встановлення окремого профілю для дитини в потокових сервісах.

Міцні і довірливі взаємостосунки з батьками є важливими елементами гармонійного розвитку дитини та формування її психічної стійкості до загроз, пов'язаних із цифровим світом. Відповідальне батьківство та супровід дитини в інтернет-просторі у поєднанні з розумним, правильно підібраним контентом дозволить їй повною мірою скористатися можливостями сучасних технологій.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Дитина потребує особливої турботи та підтримки на кожному етапі розвитку, тому соціальна комунікація, спрямована на популяризацію та пропаганду ідеї особливої турботи про безпеку найменших користувачів мережі Інтернет, є дуже важливим напрямом освіти, виховання та профілактики. Дітей слід навчити правил етикету та безпечної поведінки в інтернет-просторі. Встановлюючи батьківський контроль, батьки сприяють виробленню у дітей корисних звичок, що значно знижує ризики небезпечної поведінки в інтернет-просторі.

Перспективи подальших розвідок вбачаємо у висвітленні питання взаємодії сім'ї і закладу освіти у формуванні в дітей інформаційної безпеки під час війни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Концепція виховання дітей та молоді в цифровому просторі. (2021). Національна академія педагогічних наук України. Київ. 52 с. URL : <https://ipv.org.ua/wp-content/uploads/2021/08/Kontseptsii-vykhovannia-ditey-ta-molodi-v-tsyfrovomu-prostori.pdf> (дата звернення 15 квітня 2025).

Безпечне користування сучасними інформаційно-комунікативними технологіями: методичні рекомендації. (2010). Київ: Україна. 72 с. URL : https://rescentre.org.ua/images/Uploads/Files/internet_safety_dl/bezpechne_koristuvannya_ikt.pdf (дата звернення 15 квітня 2025).

Черних, О. (2017). *Керівництво із соціально-педагогічного супроводу формування безпечної поведінки підлітків в Інтернеті: навчально-методичний посібник.* Київ : ТОВ «ЦП «КОМПРИНТ». 2017. 104 с. В: *Концепції виховання дітей та молоді в цифровому просторі.* (2021). Національна академія педагогічних наук України. Київ. 52 с.

Безпека дитини в інформаційному просторі. URL: <https://dnz72.dnz.in.ua/sites/dnz72.dnz.in.ua/files/inline-files/bezpeka-ditini-v-informatsionomu-prostori.pdf> (дата звернення 12 березня 2025).

Безпека дітей в Інтернеті: попередження, освіта, взаємодія: збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Кропивницький, 05-09 лютого 2024 року. (2024). / уклад. С.М. Єфіменко; за заг. ред. Г.В.Скрипки. Кропивницький: КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2024. 140 с.

Посібник для батьків: батьківські контролю для захисту дитини від онлайн ризиків. (2023). 49 с. URL : <https://stop-sexting.in.ua/adult/wpcontent/uploads/2023/11/Posibnyk-dlia-batkiv-kontroli.pdf> (дата звернення 15 квітня 2025).

Програмне забезпечення Qustodio. URL: <https://www.qustodio.com/en/> (дата звернення 11 квітня 2025).

Більше половини дітей, які користуються Інтернетом, нічого не знають про ризики в мережі. URL: https://kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/Anonces/safe_internet_day/about_onlandia.pdf (дата звернення 13 березня 2025).

Безпека дітей у цифровому світі. Урядовий контактний центр : вебсайт. URL: <https://ukc.gov.ua/bezpeka-ditej-u-tsyfrovomu-sviti/> (дата звернення 31 березня 2025).

REFERENCES

Kontseptsii vykhovannia ditei ta molodi v tsyfrovomu prostori. [The Concept of Raising Children and Youth in the Digital Space]. (2021). Natsionalna akademiia pedahohichnykh nauk Ukrainy. Kyiv. 52 s. URL: <https://ipv.org.ua/wp-content/uploads/2021/08/Kontseptsii-vykhovannia-ditey-ta-molodi-v-tsyfrovomu-prostori.pdf> (data zvernennia 15 kvitnia 2025). [in Ukrainian]

Bezpechne korystuvannia suchasnymi informatsiino-komunikatyvnymy tekhnolohiiamy: metodychni rekomendatsii [Safe Use of Modern Information and Communication Technologies: Methodological Recommendations]. (2010). Kyiv:

Ukraina. 72 s. URL : https://rescentre.org.ua/images/Uploads/Files/internet_safety_dl/bezpechne_koristuvannya_ikt.pdf (data zvernennia 15 kvitnia 2025). [in Ukrainian]

Chernykh, O. (2017). *Kerivnytstvo iz sotsialno-pedahohichnoho suprovodu formuvannia bezpechnoi povedinky pidlitiv v Interneti: navchalno-metodychnyi posibnyk* [Guidelines for Socio-pedagogical Support for the Formation of Safe Behavior of Adolescents on the Internet: a Teaching and Methodological Manual]. (2017). Kyiv : TOV «TsP «KOMPRYNT». 104 s. V: *Kontseptsii vykhovannia ditei ta molodi v tsyfrovomu prostori* (2021). Natsionalna akademiia pedahohichnykh nauk Ukrainy. Kyiv. 52 s. [in Ukrainian]

Bezpeka dytyny v informatsiinomu prostori [Child Safety in the Information Space]. URL: <https://dnz72.dnz.in.ua/sites/dnz72.dnz.in.ua/files/inline-files/bezpeka-ditini-v-informatsiinomu-prostori.pdf> (data zvernennia 12 bereznia 2025). [in Ukrainian]

Bezpeka ditei v Interneti: poperedzhennia, osvita, vzaiemodiia. (2024). [Child Safety Online: Warning, Education, Interaction]. Zbirnyk materialiv III Vseukrainskoi nauково-praktychnoi konferentsii, m. Kropyvnytskyi, 05-09 liutoho 2024 roku. / uklad. S.M. Yefimenko; za zah. red. H.V.Skrypky. Kropyvnytskyi: KZ «KOIPPO imeni Vasylia Sukhomlynskoho», 2024. 140 s. [in Ukrainian]

Posibnyk dlia batkiv: batkivski kontroli dlia zakhystu dytyny vid onlain ryzykiv [Parental Guide: Parental Controls to Protect Your Child from Online Risks]. (2023). 49 s. URL : <https://stop-sexting.in.ua/adult/wp-content/uploads/2023/11/Posibnyk-dlia-batkiv-kontroli.pdf> (data zvernennia 15.04.2025). [in Ukrainian]

Prohramne zabezpechennia Qustodio [Qustodio Software]. URL: <https://www.qustodio.com/en/> (data zvernennia 11 kvitnia 2025). [in Ukrainian]

Bilshe polovyny ditei, yaki korystuiutsia Internetom, nichoho ne znaiut pro ryzyky v merezhi [More Than Half of Children Who Use the Internet Know Nothing about the Risks Online]. URL: https://kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/Anonces/safe_internet_day/about_onlandia.pdf (data zvernennia: 13.03.2025). [in Ukrainian]

Bezpeka ditei u tsyfrovomu sviti [Child Safety in the Digital World]. Uriadovyi kontaktnyi tsentr : vebсайт. URL: <https://ukc.gov.ua/bezpeka-ditej-u-tyfrovomu-sviti/> (data zvernennia 31 bereznia 025). [in Ukrainian]

PARENTAL CONTROL AS A MEANS OF SHAPING SAFE BEHAVIOR IN THE INTERNET SPACE AMONG CHILDREN OF PRIMARY SCHOOL AGE

Tetiana TSIPAN

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of
Theory and Methods of Education,
Rivne State University for the Humanities,
Rivne, Ukraine
ORCID: 0000-0002-1356-2825
e-mail: 23ttss22@ukr.net

Abstract. The article is devoted to the issue of organizing parental control to shape of safe behavior in the Internet space among primary school children. It is noted that on the one hand, the Internet space expands opportunities for the successful socialization of a child, the development of his interests, needs and preferences, and the culture of communication, and on the other hand, it contributes to the emergence of risks. There were highlighted signs indicating the lack of formation for safe behavior in the Internet space among primary school children as well as the need for increased parental control over children's being in the Internet space and stimulation of their active participation in real. It is summarized that parental control is a tool designed to limit access by children to dangerous content. It helps parents monitor their child's online activity, regulate the time of being online, limit access to applications and games that contain content that is inappropriate for the child's age; set rules for using the Internet and applications, and protect against dangers from cybercriminals or exposure to dangerous content.

Some directions of the teacher's work are proposed to help parents master the elements of protecting primary school children from dangerous content, among them: raising awareness of online risks and threats to children, the negative consequences of using gadgets as a reward or emotion regulator, as well as knowledge about protection methods; informing parents about age and time restrictions on using child-safe sites, about selecting full-fledged games and programs, the importance of monitoring children's activity on the Internet and supporting them in using Internet resources, etc.

Keywords: parental control, children of primary school age, dangerous content, parental control software, safe behavior, Internet space.

Стаття надійшла до редакції 02.05.2025 р.

Наукове видання

ІННОВАТИКА У ВИХОВАННІ
Збірник наукових праць

Випуск 21

Упорядники:
проф. Петренко О. Б., доц. Ціпан Т. С.,
доц. Баліка Л. М., Бабяр А. А.

Підписано до друку 29.05.2025 р.
Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 14,54. Замовлення №426/2. Наклад 300

I – 66 **Інноватика у вихованні:** зб. наук. пр. Вип. 21. / М-во освіти
і науки України, Рівнен. держ. гуманіт.ун-т; упоряд.:О. Б. Петренко; ред. кол.:
О. Б. Петренко, К. М. Павелків, Т. С. Ціпан та ін. Рівне: РДГУ, 2024. 218 с.

УДК 37: 005.591.6

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2025

Реєстрація суб'єкта у сфері друкованих медіа:
Рішення Національної ради України
з питань телебачення і радіомовлення
№183 від 25.01.2024 року
Ідентифікатор медіа: R30-02515

Суб'єкти у сфері друкованих медіа:
Рівненський державний гуманітарний університет,
вул. Степана Бандери, 12, м. Рівне, 33014, Україна;
тел.: (0362) 62-03-56
email: rectorat@rshu.edu.ua

Віддруковано засобами оперативної поліграфії
ВРМ-ПОЛІГРАФ
вул. Фабрична, 8 (р-н Льонокомбінату), м. Рівне, 33017, Україна;
тел.: 0800 - 33 - 51 - 57
email: 642134@ukr.net